

СОЦІАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОГО ПРОСТОРУ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Теорія соціальної комунікації як важлива складова інформаційно-комунікативного простору.

Ключові слова: *соціальна комунікація, комунікація, інформаційно-комунікативний простір.*

Abstract

The theory of social communication as an important component as an information and communication space.

Keywords: *social communication, communication, information and communication space.*

Вступ

Методологія кожного дослідження передбачає визначення основних понять об'єкта та предмета наукового аналізу. У структурі інформаційно-комунікаційного простору (ІКП) одним із них виступає «комунікація». Увагу вчених воно привертає з перших десятиліть ХХст., завдяки усвідомленню складнощів процесу взаємодії не лише у природі, а й суспільстві.

Результат досліджень

Процес розвитку науки і техніки багатівся інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ). Як наслідок, соціальна комунікація почала розвиватися в науці, освіті, промисловості, економіці, медичній та військовій справі саме під впливом ІКТ. Формування глобальної системи обміну інформацією та людською комунікацією здійснювалося шляхом інтеграції світових знань, які накопичувалися століттями і в різних країнах це робилося по-різному. За останні тридцять років інформаційно-комунікаційні мережі.

Світова спільнота ставить складні питання щодо проведення відповідної інформаційно-комунікаційної політики з метою адаптації своїх громадян до умов життя в новому інформаційно-комунікаційному просторі, формуючи нове бачення прав та обов'язків людини щодо задоволення інформаційно-комунікаційних потреб у суспільстві і, таким чином, готувати своїх громадян до життя в нових реаліях світу, життєдіяльність якого засновано на використанні інформації в якості головного ресурсу розвитку.

Аналіз досліджень та публікацій. У сучасній науці тема соціальної комунікації в інформаційно-комунікаційному просторі недостатньо висвітлена, однак є низка наукових досліджень, які присвячені розкриттю проблем становлення та розвитку як інформаційно-комунікаційних технологій, так і соціальних комунікацій. Проблемами соціальних комунікацій займалися зарубіжні вчені, зокрема, Е.Гідденс (Гидденс, 1995), Т.Парсонс (Парсонс, 1993) тощо. Класичне трактування і сучасні підходи вивчення сучасних інститутів, як складової комунікаційних процесів розробляв С.Макеев (Макеев, 2002).

Для вирішення сучасного поняття «комунікація» необхідно використовувати нову соціологічну категорію – інформаційно-комунікаційний простір, наважливість застосування якої ми вже неодноразово вказували. При цьому підходить з'являється можливість розглядати проблему соціальної комунікації нарівні системної теорії, що включає комунікацію як сутнісний феномен розвитку людини і суспільства. Розмаїття теоретичних уявлень пов'язані з певним змішанням різних рівнів комунікації: міжособистісної, масової та соціальної.

Незважаючи на їхнє взаємопроникнення та переплетіння, соціальна комунікація має власний об'єкт, на який вона спрямовується, і в якому вона функціонує – це соціальні інститути та соціальні практики. Цей підхід дозволяє «розвести» рівні комунікації, створити умови для з'ясування сутності, ролі та функцій соціальної комунікації у діяльності окремих структурних одиниць суспільства. Саме на рівні «соціальних інститутів, соціальних практик», як базових соціологічних понять, можливе вивчення не окремих, ізольованих одна від одної дій, предметів, явищ і процесів, а діалектичну єдність взаємопов'язаних та взаємодіючих об'єктів, певного роду системних, цілісних утворень, що перебувають у комунікаційному просторі, комунікаційному зв'язку та дії.

Звернення до проблеми системності суспільства в сучасних умовах призвело до великих відкриттів, по суті, механізму його розвитку. Перехід від ідеї жорсткої детермінації процесів існування систем до їхньої нестабільності та нестійкості як фундаментальної характеристики світобудови, дозволило доводити багатоваріантність шляхів еволюції. «Реальність взагалі не контролювана в сенсі, який був проголошений колишньою наукою, саме тому у світі, заснованому на нестабільності і творчості, людство знову опиняється в самому центрі законів світобудови» – зазначає І. Пригожин. Ця невизначеність, динамізм створюють умови для самоорганізації, що забезпечуються всеохопною системою взаємозалежності та взаємодії, яка можлива через комунікацію.

Тому в історичному процесі першим елементом виступала людська мова, як перший канал соціальної комунікації, що виникла в ході трудової діяльності первісних людей. Просторові рамки визначалися місцем проживання та першою формою соціальної організації.

Саме мовний канал соціальної комунікації був ефективним засобом взаємодії у відносинах людей. За допомогою мови реалізуються такі важливі функції розвитку як: пізнання та розуміння, пояснення та передчуття, самовираження та саморозуміння, соціальне пізнання та вплив, розвиток основних форм відносин у людському колективі, соціалізація, переконання та ін. Ступінь ж ефективності даного каналу комунікації залежала від індивідуальних та соціальних умов та факторів. Зрозуміти визначалася (та й сьогодні визначається) конкретними ситуаціями, особистими обставинами і подіями, усім історичним процесом розвитку людства. Ефективна комунікація розцінюється як здатність і можливість розуміти одне одного. Процес комунікації може бути успішним, якщо його мета реалізується у комунікаційному процесі на більш високому якісному рівні. На думку дослідників більш істотним в осмисленні ІК є діяльнісна сторона мовної комунікації, коли головним стає стимул до скоєння дії.

До соціальної комунікації слід віднести наступні категорії: досягнення поставленої мети; підтримка її внутрішньої структури в динамічному та гнучкому стані; адаптація до зовнішнього середовища; здатність змінюватись або навіть удосконалюватись. Ефективність і неефективність комунікації, зрештою, може оцінюватися шляхом обліку досягнення мети цієї діяльності загалом, як і ефективність типу і рівня окремого цільового зусилля. І тоді продуктивність виявляється проміжною чи відкладеною ефективністю.

Соціальна комунікація має дві сторони визначення. Перша, зовнішня – це процес (прояв, дія) комунікації між соціальними інститутами суспільства, але не в технологічному сенсі (у цій якості процес вивчається технічними науками). І друга, внутрішня, яка є змістом комунікації, тобто – інформацією (змістом). Ця сторона соціальної комунікації є предметом вивчення інших дисциплін – семіології, соціолінгвістики, соціопсихології, інформатики, культурології тощо.

Соціальна комунікація є дієвим та ефективним елементом у структурі сучасного ІКП, що дозволяє враховувати швидкі зміни в соціумі, їх вплив на благополуччя людини та розвиток соціальних інститутів. У процесі дослідження було з'ясовано, що людська мова в інформаційно-комунікаційному просторі виступає як окрема структурна одиниця, і як окремий канал комунікації.

Висновки

Таким чином соціальна комунікація є дієвим та ефективним елементом у структурі сучасного ІКП, що дозволяє враховувати швидкі зміни в соціумі, їх вплив на благополуччя людини та розвиток соціальних інститутів.

У процесі дослідження було з'ясовано, що людська мова в інформаційно-комунікативному просторі виступає як окрема структурна одиниця і як окремий канал комунікації

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Барвінський А. О. Соціологія. Курс лекцій / А. О. Барвінський. – Київ : ЦНЛ, 2005. – 327 с. – 966-8365-96-8.
2. Курчаба Т. Соціологія : навч.-метод. посіб. / Тетяна Курчаба. – Львів: ПП Сорока Т. Б., 2015. – 183 с. – 978-966-2598-45-2.
3. Піча В. М. Соціологія: загальний курс : навч. посіб. / В. М. Піча. – Київ : Каравелла, 1999. – 247 с. – 966-95596-0-Х.
4. Примуш М. В. Загальна соціологія : навч. посіб. / М. В. Примуш. – Київ : Професіонал, 2004. – 590 с. – 966-8556-39-9.
5. Сірий Є. В. Соціологія: загальна теорія та методологія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії : навч. посіб. / Є. В. Сірий. – Вид. 3-тє, випр. і доп. – Київ : Атіка, 2009. – 491 с. – 978-966-326-2-321-2.
6. Соціологія : підручник / за ред. В. Г. Городяненка. – Київ : Академія, 2003. – 560 с.
7. Соціологія : підручник / за ред. В. Г. Городяненка. – 3-тє вид., перероб., допов. – Київ : Академія, 2008. – 542 с. – 978-966-580-245-7.

Огірчук О.В. – студент кафедри теплоенергетики, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри соціально-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: valkorney1958@gmail.com

Ohirchuk Oleh – student of the Heat Power Engineering Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa

Supervisor: **Kornienko Valerii** – Dr. of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa, e-mail: valkorney1958@gmail.com